

Instytucje finansowe wyznaczając kryteria oceny ryzyka transakcji dokonują selekcji podmiotów wykluczając z dostępności do usług finansowych te jednostki, które nie spełniają określonych przez nie wymagań. Z kolei podmioty wypełniające kryteria, w zależności od oceny poziomu ryzyka transakcji, warunkowanej stopniem realizacji kryterium różnicowane są przez instytucje finansowe pod względem warunków korzystania z usług (m.in. cena, zakres usług, poziom monitorowania, prawne zabezpieczenia spłaty etc.). Kryteria oceny ryzyka transakcji zmieniają się pod wpływem zmian zachodzących w gospodarce. Jest to szczególnie widoczne w warunkach „zazieleniania” gospodarki oraz inkluzji społecznej. Te dwa zjawiska nawiązujące do środowiskowego i społecznego filaru zrównoważonego rozwoju silnie ważą na konieczności rozszerzenia kryteriów wyceny ryzyka przez instytucje finansowe o ryzyko ESG (środowiskowe, społeczne, ład korporacyjny). Postulat rozszerzenia metodyki oceny ryzyka o komponenty ESG podkreśla Environmental Programme Financial Initiative (UNEP FI), a stan realizacji tego postulatu przez instytucje finansowe w zależności od kraju i instytucji pozostaje na różnym poziomie zaawansowania.

Projekt ma ocenić kryteria decyzyjne przyjęte przez instytucje finansowe w procesie wyceny ryzyka transakcji pod kątem obecności kryteriów ESG oraz zdiagnozować wpływ włączenia tych kryteriów w proces oceny ryzyka przez instytucje finansowe na decyzje przedsiębiorców prowadzące w konsekwencji do budowania nowej wartości w postaci zrównoważonego modelu biznesowego. Instytucje finansowe respektując kryteria ESG mogą podjąć różne działania mające wpływ na przedsiębiorców m.in. całkowicie wyłączyć określone sektory ze współpracy (np. reprezentantów *dirty business*), zróżnicować koszt usługi (najczęściej koszt pozyskania finansowania); żądać dodatkowych zabezpieczeń, czy zwiększyć częstotliwość i zakres monitorowania transakcji. W efekcie tych działań przedsiębiorcy mogą podjąć decyzje o przeprowadzeniu zmian dostosowawczych pozwalających na lepsze dopasowanie modelu biznesowego do kryteriów ESG i tym samym zwiększyć dostępność usług finansowych.

W efekcie projektu powstanie wieloetapowy model sterowania rozmytego do planowania procesów adaptacyjnych w przedsiębiorstwach pod kątem zwiększania stopnia zrównoważenia modeli biznesowych przedsiębiorstw i ich koherentności z założeniami koncepcji rozwoju zrównoważonego i wyceną ryzyka ESG stosowaną przez instytucje finansowe w ocenie transakcji. W rezultacie modele biznesowe przedsiębiorstw będą uwzględniały trójwymiarowe podejście do kreowania wartości (wartość ekonomiczna, społeczna i środowiskowa) a przedsiębiorstwa implementujące takie modele zniwelują swoją ekspozycję na ryzyko ESG.

Zastosowana metoda badawcza/metodyka: Diagnozowanie obecności kryteriów ESG w procesie wyceny ryzyka transakcji i podejmowania decyzji o finansowaniu przez instytucje finansowe zostanie zrealizowane z wykorzystaniem mapy poznawczej (cognitive map; planowany udział siedmiu międzynarodowych ekspertów). Zależności obrazujące wpływ włączenia ryzyka ESG w proces decyzyjny instytucji finansowych oraz wpływ tego działania na budowanie zrównoważonej wartości w modelach biznesowych i procesy adaptacyjne po stronie przedsiębiorstw zdiagnozowane zostaną przy wykorzystaniu meta analizy oraz analizy panelowej danych. Modele biznesowe analizowane będą w układzie rozszerzonego Business Model Canvas. Badanie ankietowe techniką wywiadu (CATI) zdiagnozuje zależności pomiędzy inkorporowaniem w decyzje instytucji finansowych czynników ESG a kreowaniem zrównoważonej wartości biznesowej (ankieta dla instytucji finansowych i przedsiębiorstw). Metody ilościowe pozwolą na diagnozowanie wpływu badanych zależności. Projekt zakłada także wykorzystanie wielokryterialnych metod (MCDA) podejmowania decyzji do oceny decyzji instytucji finansowych pod kątem włączenia przez nie ryzyka ESG w proces wyceny ryzyka i efektu tych decyzji po stronie przedsiębiorstw. Proces adaptacyjny w przedsiębiorstwach opisany zostanie z wykorzystaniem wieloetapowego modelowania rozmytego. Badaniu poddane zostaną banki, fundusze i agencje ratingowe (po stronie instytucji finansowych) oraz średnie przedsiębiorstwa po stronie sektora przedsiębiorstw. Zarówno instytucje finansowe, jak i przedsiębiorstwa selekcjonowane będą pod kątem wypełniania kryterium CSR (*Corporate Social Responsibility*) oraz doświadczenia w finansowaniu i realizacji SRI (*Socially Responsible Investments*). Badanie planowane jest dla grupy państw rozwiniętych i rozwijających się.

Wpływ spodziewanych rezultatów na rozwój nauki: Projekt wpisuje się w przedmiot zainteresowań ekonomii i finansów oraz nauk o zarządzaniu i jakości. Badania wzmocnią dorobek teoretyczny obu dyscyplin w szczególności poprzez określenie związków pomiędzy dotychczas słabo rozpoznanym na gruncie teoretycznym, wpływem instytucji finansowych na decyzje przedsiębiorców w kontekście ich modeli biznesowych. Badania pozwolą na poznanie mechanizmu decyzyjnego (instytucje finansowe, przedsiębiorcy) determinowanego zmianami w gospodarce oraz mechanizmu budowania zrównoważonej wartości inicjowanego impulsami z sektora finansowego. Projekt wpłynie na poznanie mechanizmów dostosowawczych uruchamianych przy zmianach w procesie oceny i wycenie ryzyka. Efektem projektu będą nowe ramy teoretyczno-metodyczne pokazujące związki pomiędzy wyceną ryzyka ESG na poziomie instytucji finansowych a procesami dostosowawczymi zachodzącymi na poziomie przedsiębiorstw skutkującymi budowaniem zrównoważonej wartości w modelach biznesowych przedsiębiorstw.